

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ ПРЕЗ 2024 ГОДИНА В ОБЛАСТ ГАБРОВО

Демографска ситуация в областта през 2024 година:

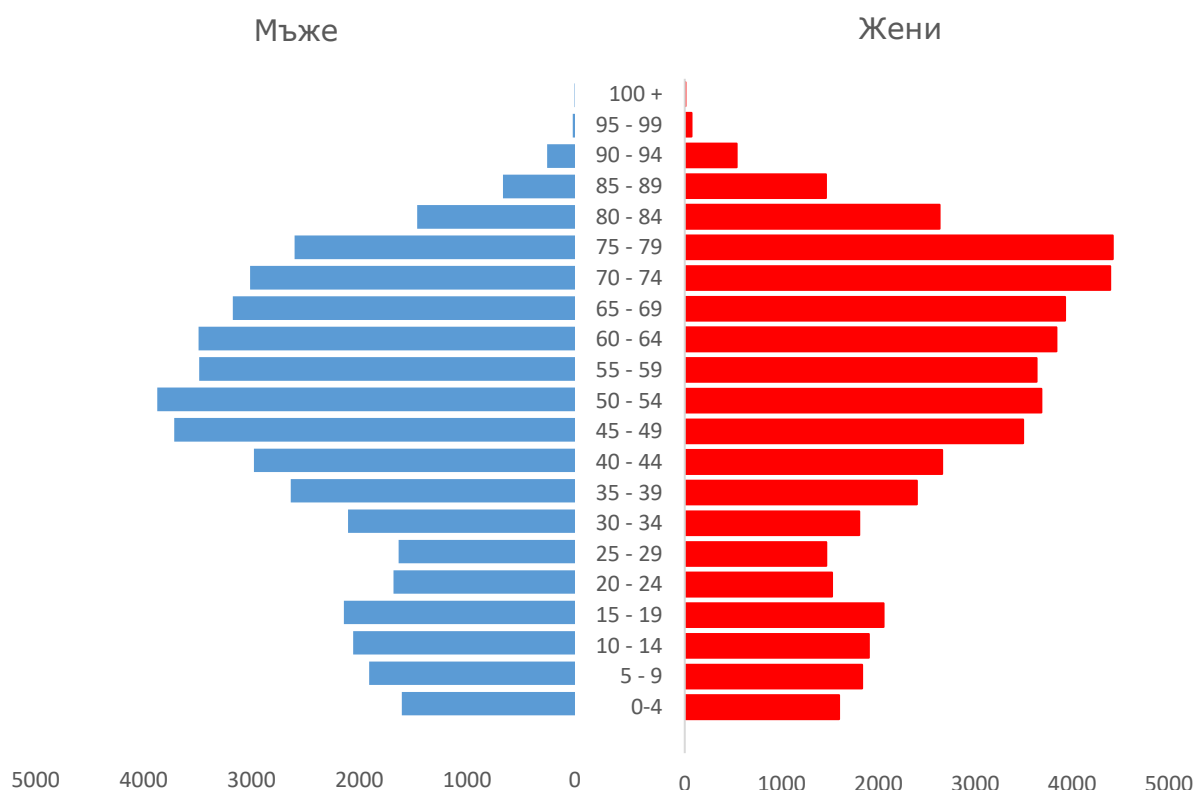
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Намалява броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Увеличава се броят на сключените граждански бракове и броят на развода.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2024 г. населението на Област Габрово е 93 817 души, което представлява 1.5% от населението на България и 13.9% от населението на Северен централен район. В сравнение с 2023 г. населението на областта намалява с 1 045 души, или с 1.1%.

Мъжете са 44 504 (47.4%), а жените – 49 313 (52.6%), или на 1 000 мъже се падат 1 108 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 55 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на областта.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението към 31.12.2024 година

В края на 2024 г. лицата на 65 и повече навършени години са 28 640, или 30.5% от населението на областта. В сравнение с 2023 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 0.2 процентни пункта.

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 35.4%, а на мъжете - 25.2%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях. В регионален аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в община Трявна – 35,0%, а най-нисък в община Севлиево – 28.0%, като по този показател област Габрово се нарежда на второ място в страната след област Видин (31.3%).

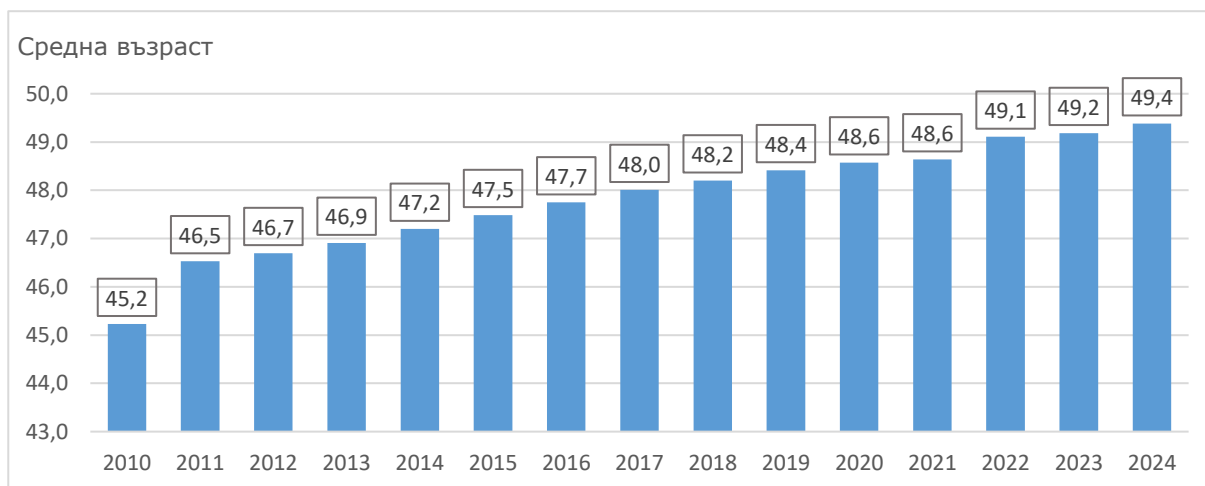
Към 31.12.2024 г. **децата до 15 години в областта са 10 895, или 11.6% от общия брой на населението** Това съотношение е най-

благоприятно в община Севлиево – 13.5%, а най-неблагоприятно в община Трявна – 9.0%.

Коефициентът на възрастова зависимост показва броят на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (население под 15 и на 65 и повече години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Към 31.12.2024 г. **общият коефициент на възрастова зависимост** в областта е 72.8%, като най-нисък е този коефициент в община Севлиево – 71.0%, а най-висок в община Дряново – 79.6%.

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която от 49.2 години в края на 2023 г. нараства до 49.4 години през 2024 г. Средната възраст на населението в градовете на областта е 48.8 години, а в селата – 51.7 години.

Фиг. 2. Средна възраст на населението в област Габрово

През годините се променя броят и относителният дял на населението **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху тези съвкупности на населението оказва влияние както застаряването на населението, така и законодателните промени¹ при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

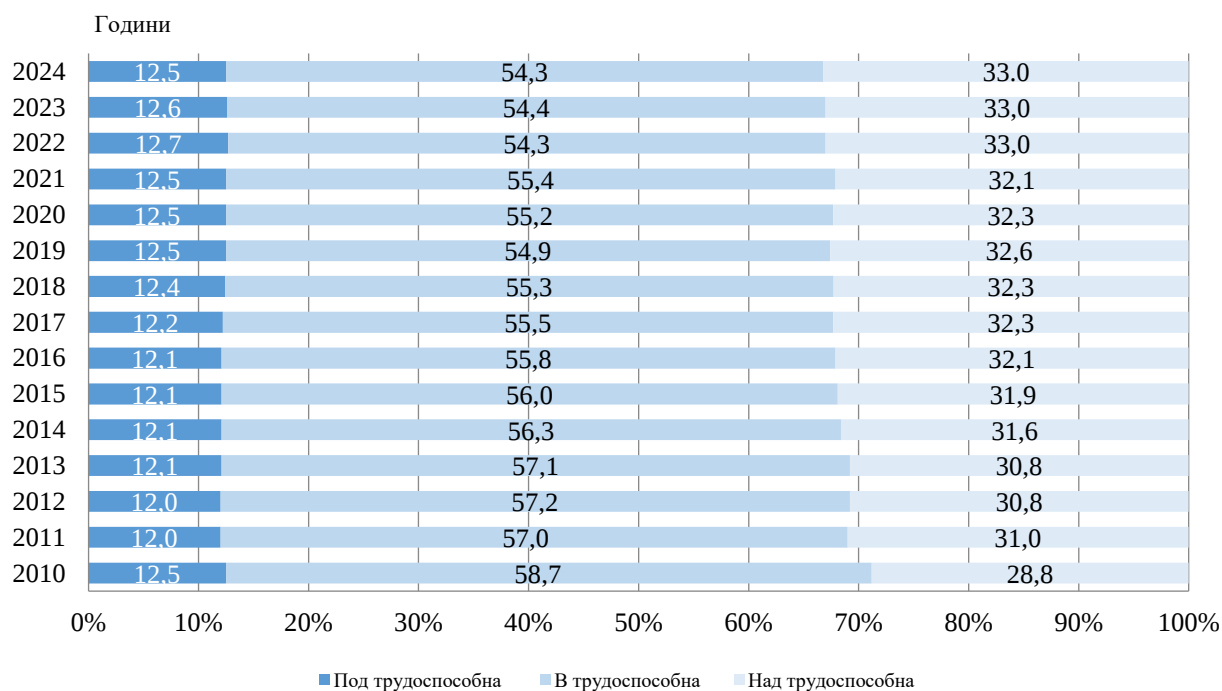
За 2024 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 62 години и 2 месеца за жените и 64 години и 7 месеца за мъжете.

¹ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2024 г. е 50 933 души, или 54.3% от населението на областта, като мъжете са 27 042 души, а жените – 23 891 души.

Към края на 2024 г. над трудоспособна възраст са 31 119 души, или 33.2%, а под трудоспособна възраст – 11 765 души, или 12.5% от населението на областта.

Фиг. 3. Население под, в и над трудоспособна възраст в област Габрово към 31.12.2024 г.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2024 г. това съотношение е 57.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2024 г. в градовете живеят 74 521 души, или 79.4 %, а в селата - 19 296 души, или 20.6% от населението на областта.

Към края на 2024 г. населените места в Област Габрово са 349, от които 5 са градове и 344 - села. Населените места без население са 64.

В 214, или в 61,3% от населените места, живеят от 1 до 49 души включително.

Към края на 2024 г. областта е разделена на 4 общини.

Половината от населението на областта (52.7%) живее в община Габрово, а най-малък по брой на населението е община Дряново – 7 263 души, или 7.7% от населението на областта.

1. Население по общини към 31.12.2024 година

Общини	Население към 31.12.2024 - брой	Население към 31.12.2024 - %	Прираст на населението - брой	Прираст на населението -%
Габрово	49472	52.7	-524	-1.05
Дряново	7263	7.7	-106	-1.44
Севлиево	28408	30.3	-303	-1.06
Трявна	8674	9.3	-112	-1.28

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2024 г. в областта са регистрирани 603 родени деца, като от тях **599 (99.3%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 51 деца, или със 7.8%.

Коефициентът на обща раждаемост² през 2024 г. е 6.3‰.

Броят на живородените момчета е 299, а на живородените момичета е 300.

В градовете и селата живородени са съответно 455 и 144 деца.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в областта, или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Към 31.12.2024 г. броят на жените във фертилна възраст е 15.4 хил., като спрямо предходната година намалява с 0.4 хил., а спрямо 2012 г. - със 7.6 хиляди. Броят на децата, родени от майки под 20 години, намалява от 44 през 2023 година. на 38 през 2024 г. Родените от жени на възраст над 40 навършени години през 2024 година са 28.

² Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

Тоталният коефициент на плодовитост³ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2024 г. средният брой живородени деца от една жена е 1.71**, като намалява с 0.08 спрямо 2023 година.

През 2024 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете е 28,9 години, в сравнение с 2023 г. се е увеличила с 0.6 години

През 2024 г. броят на извънбрачните живородени е 440, или 73,5% от всички раждания.

Смъртност

Броят на умрелите лица през 2024 г. е 1967 души, а коефициентът на обща смъртност⁴ - 20.9‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява със 120, или с 5,7%. Нивото на общата смъртност продължава да е високо.

Смъртността сред мъжете (22.0‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (19.8‰). През 2024 г. на 1 000 жени умират 999 мъже. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (29.4‰) отколкото в градовете (18.7‰).

По показателят смъртност в страната област Габрово заедно с област Перник (20.9‰) се нарежда след област Видин - 24.3‰, област Монтана - 21.5‰ и област Кюстендил - 21.3‰.

Показателят **преждевременна смъртност⁵** през 2024 г. е 15.8% и се увеличава спрямо 2023 г. (14.9%). В стойностите на показателя преждевременна смъртност има разлика по пол. Умрелите жени на възраст под 65 години са 9.7% от всички умрели жени, докато при мъжете този показател е 21.9%.

През 2024 г. в областта са починали 4 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁶ е 6.7‰. За сравнение през 2024 г. коефициентът е бил 1.3‰, а през 2023 г. - 1.5‰.

В регионален аспект през 2024 г. в общо тринадесет области коефициентът на детска смъртност е по-нисък от средния за областта, като най-нисък е в областите Кюстендил - 1.3‰, Габрово - 1.5‰, и Велико Търново - 1.9‰.

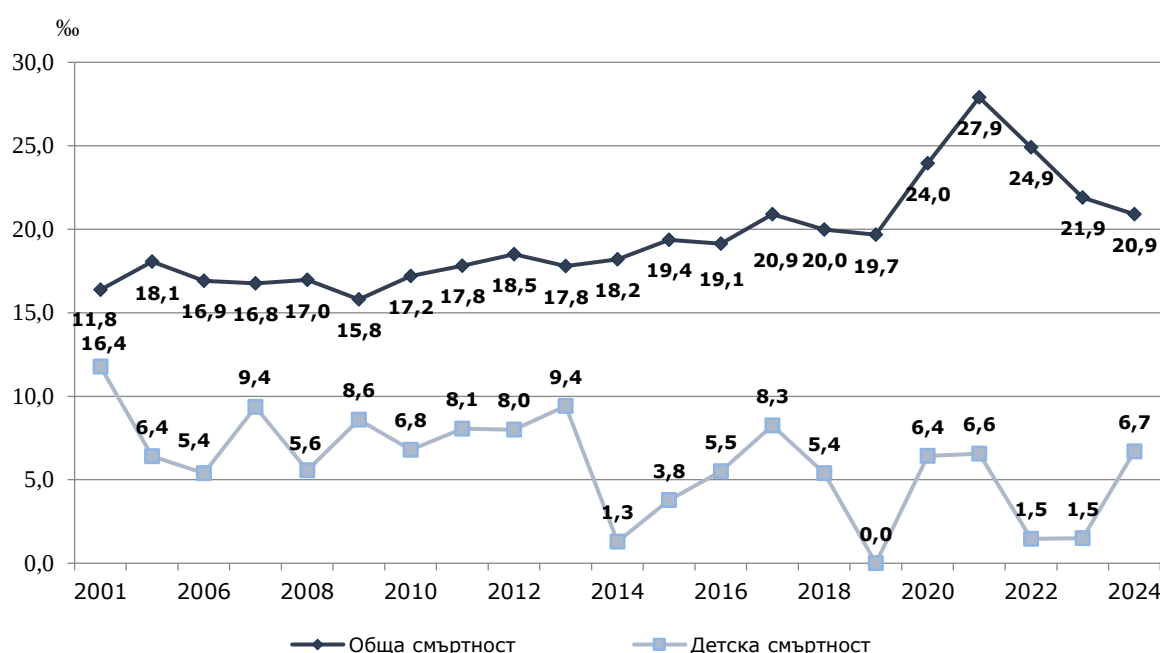
³ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година. Тоталният коефициент на плодовитост, изчислен въз основа на фертилният контингент жени, който обхваща жените на възраст 15 - 49 навършени години е преизчислен към 9.05.2024.

⁴ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

⁵ Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умиранията.

⁶ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

Фиг. 5. Коефициент на обща и детска смъртност

Бракове и разводи

През 2024 г. в област Габрово са регистрирани 242 юридически брака - с 29 повече спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁷ е 2.6‰. Голяма част (183) от всички регистрирани бракове са сред населението в градовете.

През 2024 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 36.7 и 33.6 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 1.1 за мъжете и 1.6 за жените.

За 75.2 % от мъжете и 76.0% от жените, сключеният граждански брак през 2023 г. е бил първи.

Броят на разводите в областта през 2024 г. е 119, или с 8 по-малко от регистрираните през 2023 година.

⁷ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на областта се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. **През 2024 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 1368 души**, като най-голямо е намалението в община Габрово – 694 души, следвана от община Севлиево – 396 души.

Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст, е минус 14.6 ‰⁸**. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 12.6‰, а в селата - минус 22.0‰. В териториален аспект област Габрово е с най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст след област Видин – минус 17.2‰ и област Перник – минус 14.8

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в областта оказва и **механичният прираст** (нетното салдо от външната миграция), който **през 2024 г.** е положителен - плюс 323 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

⁸ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическият регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирения, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на областта към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.